

MONITOR CHINY-BAŁKANY

PAŹDZIERNIK 2017

„Monitor Chiny-Bałkany” omawia i komentuje najważniejsze wydarzenia związane z aktualnymi stosunkami bilateralnymi państw Półwyspu Bałkańskiego z Chinami ze szczególnym naciskiem na współpracę w ramach formatu 16+1 oraz inicjatywy Pasa i Szlaku. Monitor opracował mgr Przemysław Ciborek – młodszy analityk Ośrodka Spraw Azjatyckich.

MONITOR CHINY-BAŁKANY

PAŹDZIERNIK 2017

28 września: Liviu Dragnea: Port w Konstancy musi stać się ważną bramą dla Europy Wschodniej. Prezes izby poselskiej rumuńskiego parlamentu zasugerował, iż chiński kapitał w Rumunii powinien posłużyć dużym inwestycjom infrastrukturalnym oraz inwestycjom sektora energetycznego. Jak twierdzi Dragnea, zeszłoroczne negocjacje ze stroną chińską zostały przerwane, gdyż poprzedni rząd prowadzony był przez technokratów. Szef lewicowej partii PSD stwierdził, iż nadszedł najwyższy czas, aby chińskie inwestycje wsparły rozwój Rumunii i stały się bardziej widoczne. W kontekście inicjatywy Pasa i Szlaku, Dragnea zauważył, iż port w Konstancy powinien stać się jednym z głównych portów wspierających rozwój Europy Wschodniej jak i całej wspólnoty.

2 października: serbski rząd przedłuża termin przetargu na koncesję lotniska w Belgradzie. Przetarg na 25-letnią koncesję lotniska im. Nikola Tesli początkowo miał zakończyć się 4 sierpnia, jednak został przedłużony do 23 października ze względu na wymagający proces składania dokumentacji. Serbskie media w czerwcu br. donosiły o czterech poważnych konsorcjach, które biorą udział w procedurze przetargowej. Obok konsorcjum francuskich Meridam Easter Europe Investments, Effiage oraz szwajcarskiego Zurich Airport AG; południowokoreańskiego Icheon International Airport Corp., tureckiego Yatirimlar ve isletme oraz rosyjskiego VTB Capital do przetargu wystartowało chińskie konsorcjum złożone z Hainan Air Travel Service, HNA oraz China National Aero Technology.

4 października: minister spraw zagranicznych Teodor Meleşcanu o Chinach. W wywiadzie dla DC News rumuński dyplomata stwierdził, iż istnieje wyraźna potrzeba rozwijania stosunków gospodarczych z Chinami. W perspektywie kluczowych dla kraju inwestycji w sektorze energetycznym, na pierwszy plan wysuwa się kwestia budowy reaktorów Cernavoda-3 i Cernavoda-4. Pomimo podpisania w 2015 roku memorandum w sprawie rozbudowy jedynej elektrowni jądrowej w Rumunii przez China General Nuclear Power (CGN), całość inwestycji pozostaje na

CHINY PLANUJĄ STWORZENIE PARKU PRZEMYSŁOWEGO NA TERENIE SERBII.

China Road and Bridge Co. ma być odpowiedzialne za realizację inwestycji wartej 353 mln USD. Chińskie banki uruchomią specjalną linię kredytową umożliwiającą przeprowadzenie inwestycji w pobliżu Belgradu. Stworzenie parku przemysłowego ma stworzyć około 10 tys. nowych miejsc pracy.

poziomie deklaracji politycznych. Według szacunków CGN, budowa dwóch reaktorów miałyby pochłonąć 7,8 mld USD.

6 października: elektrociepłownia Kakanj w orbicie zainteresowań Chińczyków.

Rozbudowa elektrociepłowni o rurociągi grzewcze zapewniłoby bezpieczeństwo w dostawach ciepła do Sarajewa. Modyfikacja elektrociepłowni rozwiązałaby przede wszystkim problem wysokiego poziomu zanieczyszczeń powietrza w stolicy Bośni i Hercegowiny. Podczas spotkania przedstawiciele administracji Sarajewa i kantonu zenicko-dobojskiego, rzecznik chińsko-niemieckiego konsorcjum firm Engineering Dobersek GmbH oraz China CAMC Engineering Co. (spółki zależnej od grupy SINO-MACH) przedstawił projekt rozbudowy elektrociepłowni wraz z proponowanymi dwoma modelami jej finansowania. Projekt w 80% ma zostać sfinansowany ze środków pochodzących z chińskich banków. Warto wspomnieć, iż podobny projekt przeprowadzany jest w Serbii, gdzie modernizacją elektrociepłowni im. Nikola Tesli w Belgradzie zajął się inny chiński podmiot – Power Construction Corporation of China.

6 października: Ateny połączone z Pekinem. Największe linie lotnicze w Chinach, Air China zainauguowały bezpośrednie połączenie ze stolicą Grecji. Połączenie wykonywane jest dwa razy w tygodniu przy użyciu Airbusa 330-200. Podróż z Pekinu do Aten wynosi 10,5 godziny. Po przyziemieniu chińskiej maszyny rozpoczęto briefing prasowy, w którym uczestniczył grecki minister infrastruktury i transportu Christos Spirtzis oraz ambasador ChRL w Grecji, Zou Xiaoli. Ustanowienie bezpośredniego połączenia ma pogłębić współpracę turystyczną między państwami.

6 października: ICBC Bank zainteresowany inwestycjami w Bułgarii. Jak wynika z przekazu ministerstwa gospodarki Bułgarii, Industrial and Commercial Bank of China w ramach funduszu SINO-CEEF jest zainteresowany inwestycjami infrastrukturalnymi o wartości przekraczającej 50 mln euro. Szymon Ostrowski, prezes zarządu ICBC oraz SINO-CEEF Capital po spotkaniu z bułgarskim wiceministrem gospodarki Aleksandrem Manolevem w Warszawie stwierdził, iż Bułgaria jest jednym z państw, gdzie ICBC w ramach wspomnianego wcześniej funduszu nie zrealizował ani jednego projektu, a samo ICBC jest żywotnie zainteresowane rozwojem swojej działalności na Półwyspie Bałkańskim.

10 października: wzrost ruchu turystycznego w Bułgarii. Nikolina Angelkova, minister turystyki Bułgarii ogłosiła, iż ruch turystyczny ze strony obywateli ChRL w okresie styczeń-sierpień wzrósł o 50% w porównaniu z analogicznym okresem w roku ubiegłym. Liczba turystów została określona na blisko 19 tys. Minister Angelkova wspomniała również, iż należy oczekiwać dalszego wzrostu zainteresowania wypożyczaniem w Bułgarii, ponieważ w sierpniu br. w Szanghaju zostało otwarte bułgarskie biuro informacji turystycznej.

10 października: Bułgaria z hubem e-commerce na Europę Środkowo Wschodnią. Hub logistyczny dla internetowego handlu płodami rolnymi zostanie zainaugurowane w listopadzie br. Lokalizacja portu przeładunkowego znajduje się w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Płowdiw. Gros inwestycji w strefie ekonomicznej pochodzić ma od chińskich podmiotów, które zainteresowane są eksportem w regionie EŚW. Szacuje się, iż docelowo ponad 100 chińskich przedsiębiorstw będzie miało tam swoje magazyny.

10 października: Państwowy Urząd Statystyczny Bułgarii: Chiny, Serbia, Turcja i Rosja największymi partnerami handlowymi spoza UE. W okresie od stycznia do sierpnia br., eksport z terytorium Bułgarii do państw spoza UE wzrosła o 16.8% rdr, stanowiąc 11,694 mln lewów (ok. 5,93 mln EUR). Import w tym samym okresie wzrósł o 26,7%, osiągając pułap 13,933 mln lewów (ok 7,1 mln EUR).

11 października: park przemysłowy w Belgradzie ma utworzyć 10 tys. nowych miejsc pracy. China Road and Bridge Corporation poprzez utworzenie parku przemysłowego w Belgradzie ma dać szansę młodym inżynierom kończącym edukację w Serbii. Serbski minister bez teki, Nenad Popović podczas wizyty w parku przemysłowym w Suzhou stwierdził, iż park przemysłowy w Belgradzie ma stać się akcelerato-rem innowacji w kraju, przede wszystkim w dziedzinie nano- i biotechnologii oraz systemów teleinformatycznych. Rząd ma przeznaczyć na ten cel 353 mln USD a finansowanie inwestycji ma być zabezpieczone dzięki liniom kredytowym chińskich banków: EXIM Bank, China Construction Bank oraz China Development Bank.

18 października: chińscy inwestorzy zainteresowani prywatyzacją czarnogórskiego operatora portowego. Udziały Luka Bar – operatora portowego podległemu bezpośrednio pod czarnogórski rząd są ponownie obiektem przetargu. W okolicy miejscowości Bar, gdzie mieści się wcześniej wspomniany największy port cargo w Czarnogórze, China Road and Bridge Corporation (CRBC) jest aktualnie wykonawcą pierwszej w kraju autostrady łączącej Bar z Boljare przy granicy z Serbią. Co ciekawe, pakiet 30% udziałów spółki zarządzanej przez czarnogórski rząd został już wcześniej wystawiony na sprzedaż. Wówczas, jedynym podmiotem zainteresowanym w naby- cie owego pakietu było polskie OT Logistic, które ostatecznie zostało odsunięte od możliwości jego zakupu. W styczniu br. OT Logistic brało również udział w przetargu 51% pakietu kontrolnego operatora kolejowego Montecargo. W kwietniu br., minister transportu – Osman Nurkovic – powiadomił o odrzuceniu polskich starań. Ostatecznym powodem zaniechania transakcji ze strony czarnogórskiej był niesatysfakcjonu- jący model prywatyzacji zaproponowany przez OT Logistics, który miał godzić w in- teres sprzedającego.

19 października: spotkanie przedstawicieli administracji ChRL oraz państw EŚW w Bułgarii. W położonym w środkowej części kraju mieście Płowdiw doszło do

spotkania roboczego China and Central and Eastern European Countries Association of Provincial Governors (CEECA) w ramach formatu 16+1. Głównym założeniem tego rocznego spotkania było wzmocnienie chińsko-europejskiej współpracy turystycznej, innowacyjnej oraz rolnej. Ye Changqing, wicedyrektor miejskiej komórki z Harbinu odpowiedzialnej za współpracę międzynarodową, iż „wschodnie drzwi Europy (państwa EŚW – przyp. red) od zawsze były mostem łączącym Europę z Azją”. Stwierdził również, iż zaproponowany w 2012 roku w Warszawie format 16+1 wpisuje się w zapotrzebowania strony chińskiej i państw EŚW. Zdravko Dimitrov, odpowiedział, iż format 16+1 jest integralną częścią chińsko-europejskiej współpracy gospodarczej i pogłębia strategiczne partnerstwo między Unią Europejską a Chinami.

19 października: Przewodniczący Xi i premier Li w korespondencji do Aleksandra Vucicia. List o kurtuazyjnym charakterze na ręce serbskiego prezydenta złożył ambasador ChRL w Serbii, Li Manchang. Vucić na krótko przed XIX Zjazdem KPCh pozytywnie wypowiedział się o politycznym modelu stosowanym w Chinach. Vucić komentując odpowiedź chińskiego prezydenta pogratulował sukcesu osiągniętego na początku Zjazdu, oraz stwierdził, iż jest to punkt zwrotny dla przyszłości Chin i świata.

20 października: elektryczna lokomotywa chińskiej produkcji trafia do Serbii. Odpowiedzialna za konstrukcję chińska spółka China Railway Rolling Stock Corporation Zhuzhou Locomotive po podpisaniu odpowiedniego porozumienia z Nikola Tesla Thermal Power Plant – serbskiej spółki państwowej - w marcu ubiegłego roku, wypełniła część swego zobowiązania. Kontrakt zawierał konstrukcje dwóch maszyn o napędzie elektrycznym, osiągających prędkość maksymalną do 140 km/h. Druga lokomotywa ma wkrótce trafić na serbskie szyny. CRRC Zhuzhou wzmacnia swoją obecność w Europie, wypełniając podobne kontrakty dla podmiotów z Turcji, Macedonii, Czech oraz Austrii.

20 października: chiński grant dla czarnogórskiej infrastruktury. Przedstawiciel czarnogórskiego rządu potwierdził, iż strona chińska obecnie dokonuje studium wykonalności dla projektu modernizacji mostu na rzece Tarze (Durdevica Tara). Strona chińska planuje udzielenie bezzwrotnego grantu w wysokości 3 mln USD na ten cel.

25 października: chińsko-bośniackie joint-venture na budowę elektrociepłowni. Jak powiadomiło biuro promocji inwestycji zagranicznych w Bośni i Hercegowinie, chińskie TEPC Overseas Engineering Company oraz bośniacki Lager podpisały umowę o współpracy dotyczącej konstrukcji elektrociepłowni Kamengrad w Sanskim Moście nad rzeką Saną. Wartość inwestycji wyceniona została na 613 mln USD. Realizacja inwestycji ma zastąpić nadmiernie eksploatowaną kopalnię Kamengrad, której rezerwy węgla obecnie szacowane są na 420 mln ton.

27 października: serbski Grindex zacznie eksport do Chin. Producent maszyn szlifierskich po pozytywnym przyjęciu na rynku w Indiach oraz Rosji planuje

uruchomienie procedury eksportowej do Chin. Jovan Bulatovic, właściciel firmy określił, iż jest to następny krok w celu rozwoju 180-osobowego przedsiębiorstwa. Ostatnim, w oczach właściciela najbardziej wymagającym krokiem ma być zwiększenie udziału na rynku europejskim. Co ciekawe, portfolio firmy ukierunkowane jest na produkcję specjalistycznych maszyn do przetwarzania metali dla przemysłu motoryzacyjnego i wojskowego.

30 października: rozwój stosunków bilateralnych z Chinami priorytetem rumuńskiego rządu. Rumuński minister Środowiska Biznesu, Handlu i Przedsiębiorczości, Ilan Laufer podczas forum gospodarczego zorganizowanego przez Ratusz w Konstancy i administrację miasta Ningbo otwarcie podkreślił, iż rozwój stosunków z Chinami jest dla jego kraju priorytetem. Chiny są głównym azjatyckim partnerem Rumunii, a w 2016 roku wartość wymiany handlowa osiągnęła 4,5 mld USD. Październikowe forum gospodarcze miało na celu identyfikację lokalnych możliwości inwestycyjnych jak i pobudziło dyskusję nt. potencjalnego parku logistycznego oraz strefy przemysłowej w portowym mieście.

30 października: autostrada Bar-Boljare z chińskim finansowaniem. Jak wynika z informacji przedstawionych przez ministra transportu Osmana Nurkovicę, czarnogórski rząd planuje przeznaczyć 944 mln euro na budowę 165-kilometrowego odcinka. Zabezpieczeniem finansowym inwestycji zajmuje się chiński EXIM Bank, a roczna stopa procentowa wynosi 2% wartości projektu. Przy budowie zakontraktowano 97 podwykonawców, z czego 80 to podmioty czarnogórskie. Bezpośrednim wykonawcą inwestycji jest China Road and Bridge Corporation (CRBC). Projekt rozpoczęto w 2015 roku a jego ukończenie planowane jest na 2019 r.

30 października: pierwsze greckie forum inwestycyjne w Xi'an. Stolica prowincji Shaanxi będzie miejscem pierwszego forum inwestycyjnego zorganizowanego przez stronę grecką. Samo wydarzenie ma mieć miejsce 11 grudnia. Jeden z organizatorów forum – George Floras – stwierdził, iż należy zachęcić również małe i średnie przedsiębiorstwa do współpracy z greckimi podmiotami. Współorganizatorem forum jest Belt and Road Associates oraz China Association for International Economic Cooperation (CAFIEC). Oczekuje się, iż forum w Xi'an przyciągnie około 250 inwestorów, szczególnie z sektora turystyki, transportu i logistyki oraz farmaceutyki i e-commerce.

KOMENTARZ

1. Szczególną uwagę zwracają kolejne inwestycje infrastrukturalne ChRL na Półwyspie Bałkańskim. Planowane ukończenie autostrady Bar-Boljare, która w

przyszłości ma łączyć największy czarnogórski port ze stolicą Serbii - Belgradem jest strategiczną inwestycją prowadzoną aktualnie przez Chiny w ramach współpracy formatu 16+1. Połączenie wybrzeża Morza Adriatyckiego korytarzem transportowym idącym w kierunku północnej części półwyspu może stać się kartą przetargową Serbów i Czarnogórców pragnących być nieodzowną częścią inicjatywy Pasa i Szlaku. Kluczową przesłanką do tego typu stwierdzenia może stać się odrzucenie przez rząd Czarnogóry oferty polskiej firmy OT Logistic, prawdopodobnie na rzecz chińskich inwestorów. Może być to wyraźny sygnał dla strony chińskiej, iż Czarnogóra jest skłonna do kompromisu w zamian za kluczowe dla kraju inwestycje infrastrukturalne i dołączenie państwa do mapy drogowej chińskiej inicjatywy. Wyrazem swoistej „wdzięczności” ze strony chińskiej za odstąpienie strategicznego portu można odbierać bezzwrotny grant w wysokości 3 mld USD na modernizację mostu na Tarze, który raczej nie stanowi kluczowego elementu infrastruktury tranzytu towarowego, natomiast jest swoistą wizytówką Czarnogóry.

Należy zauważyć, że największe projekty infrastrukturalne na planowanym korytarzu ekonomicznym zaczynają się od państw najbardziej wysuniętych na geograficzne południe i wschód. W tym kontekście ważne będą stosunki Chin z Rumunią. Papierkiem lakmusowym dla działań w Rumunii może stać się planowana budowa reaktorów elektrowni jądrowej Cernavoda-3 i 4. Prawdopodobnie po tej inwestycji przyjdzie czas na wzrost chińskiego zainteresowania w strategiczną inwestycję infrastrukturalną, czyli rozbudowę portu w Konstancy.

2. Planowana chińska inwestycja w park przemysłowy w okolicach Belgradu może stać się chińską bramą do Unii Europejskiej od jej południowej flanki. Mająca status kraju kandydującego do europejskiej wspólnoty Serbia jest dla ChRL perspektywicznym ogniwem szlaku handlowego dającym dostęp do europejskiego rynku. Serbski rząd godząc się na warunki Pekinu może jednak oddalić się od przystąpienia w struktury UE. Wspólnota bowiem może uznać, iż zbudowany przez Chiny przyczółek w Serbii będzie stanowił zagrożenie dla rodzimych producentów. Pomimo istniejących już przeszkód, tj. kwestii autonomii Kosowa oraz problemu panującej korupcji i biurokracji, znaczna obecność gospodarcza ChRL w potencjalnym państwie członkowskim UE może budzić obawy w Brukseli. Rosnące wpływy ChRL w państwach regionu naturalnie staną się argumentem dla przeciwników poszerzania struktur unijnych.

Podobnie w Bułgarii, gdzie strona chińska stawia zarówno na zwiększenie obecności gospodarczej w kraju jak i podjęcie inwestycji infrastrukturalnych. Lokalizacja hubu logistycznego w związku z planowanym rozwojem platformy e-commerce oraz zapowiedź inwestycji pokrytych z funduszu Banku ICBC mogą przyczynić się do wzrostu rywalizacji pomiędzy państwami Półwyspu Bałkańskiego. Pośrednim tego dowodem

są wciąż pogłębiające się ulgi podatkowe dla chińskich podmiotów – w Bułgarii szeroko stosowane od momentu zapowiedzi projektu „Saint Sofia” w 2014 r.

OŚRODEK
SPRAW
AZJATYCKICH

RAPORTY OPINIE DORADZTWO

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

